

Introitus:

Hlahol Bohu, celá země! Pějte žalmy k slávě jeho jména, jeho chválu širte chvalozpěvem.
Žalm 66,1

Čtení z evangelia:

¹³ „Vy jste sůl země. Jestliže sůl ztratí chuť, čím bude osolena? Nehodí se již k ničemu, než aby ji vyhodili a lidé po ní šlapali. ¹⁴ Vy jste světlo světa. Nemůže být ukryto město ležící na hoře. ¹⁵ A *když* rozsvítí lampu, nekladou ji pod nádobu, ale na stojan; a svítí všem, kteří *jsou* v domě. ¹⁶ Tak ať vaše světlo září před lidmi, aby uviděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci, který *je* v nebesích.“ (Matoušovo evangelium 5:13-16)

Vy jste aneb Co udělal Pán Bůh

Hrozně moc nás zajímá, zvláště nás věřící, co máme dělat, jak to máme dělat, kde to máme dělat. Chceme najít Boží vůli a rozhýbat svoje síly. Je až trochu nezdravé. Proč? Protože je dost pravděpodobné, že po nás Pán Bůh nevyžaduje nic jiného, než respektovat to, co udělal On.

Je to jako když přijдете do obchodu a postavíte se před regál s hnojiv. Přitochí se k vám prodavač a začne vyzvídat, co hledáte. A v tu chvíli začne vysvětlovat, co je třeba koupit. Takhle jsem jednou stál a přemýšlel nad hnojivem pod růžičky. Paní prodavačka mne obskakovala a doporučovala vytrvale jen jedno z těch hnojiv, shodou okolností to nejdražší. Poslouchal jsem a říkám jí: “No, vy to nemůžete ani dělat jinak, vy mně musíte doporučovat to nejdražší!” A ona se tak trochu urazila a zcela vážně připomenula, že mi nenabízí chemii - ale hnojivo. Když jsem se ptal po hnojivu, tak je přece odpověď jasná. A po přičichnutí ke krabičce jsem jí pochopil. Nabízela mi nějaký trus. Bud' používáme to, co Pán Bůh udělal, nebo to musíme vyhánět vlastními silami.

Musíme dohromady dávat prvky, vytvářet sloučeniny, míchat živly, nechat reagovat a zrát. Pracoval jsem ve fabrice (Synthesia Semtín) jejíž součástí byl velký provoz na výrobu hnojiv. Tam, kde se dělaly výbušniny, tam by člověk výbuch čekal. Ale tam, kde se dělala hnojiva, tam mi to nebezpečí nikdy nepřišlo na mysl. Blízko provozu na hnojiva byl také domov seniorů, kam jsme chodovali za stařenkami (Rybitví). Kdyby to vyletělo do vzduchu, jako v texaském Westu, byl bych překvapen.¹ Myslím teď na naše krajany.

A to je marnost nad marnost: ² Marnost *všech* marností, řekl kazatel, marnost *všech* marností, všechno *je* to marnost. ³ Jaký užitek bude člověk mít z veškeré své námahy, když se bude namáhat pod sluncem? ⁴ Generace odchází, generace přichází a země navěky zůstává. ⁵ Slunce bude vycházet, slunce bude zapadat. Baží po místě, kde vychází. ⁶ Vítr odchází k jihu a stáčí se k severu. Stáčí se *a* stáčí, obchází a při svém oběhu se *zas* vítr vrací. ⁷ Všechny potoky tečou do moře a *přece* není moře plné. Na místo, z něhož potoky vytékají, tam se *i* vracejí, aby *opět* vytékaly. ⁸ Všechny věci *jsou* únavné; člověk *to* nedokáže vyjádřit. Oko se nenasytí viděním a ucho se nenaplní slyšením. ⁹ To, co bylo, *je* to, co *i* bude, a to, co se dělalo, *je* to, co se bude dělat. Není nic nového pod sluncem. ¹⁰ Je *nějaká* věc, o níž *někdo* řekne: Podívej, tohle je *něco* nového? *Už to* dávno bylo, v dobách, které byly před námi. ¹¹ Není *žádná* památka na *věci* první. Ani na poslední, které budou; nebude na ně památka u těch, kteří budou naposled. (Kniha Kazatel 1:2-11)

¹ Provoz v Synthesii byl nepoměrně větší, než v americkém Westu...

Úvodní motiv knihy Kazatel se znovu a znovu v textu vrací. Bezcílnost a nuda této marnosti žene lidi ke hledání východiska. Pokusím se vyjmenovat možnosti těchto řešení: **1.** Konečně najít život bez marnosti. (Tento postoj bych čekal mezi křesťany.) Uvěřit Bohu a žít s ním, protože to je cesta z marnosti. Ano, křesťané nemoudře slibují plný život bez marnosti. Říkají, že to je právě cesta ze Staré smlouvy do té Nové. Z litery Zákona pod život Ducha. Slibují neochvějnou smysluplnost, někdy i sílu, zdar, zdraví, duchovní jistoty. Ale pokračujme dál:

2. Pak je to rázné rozhodnutí odejít do kláštera či do nějaké společnosti s odlišným stylem života, hlavně žít od základu jinak a jinde. Vrátit se ze světa marnosti do přírody, ke zvířatům. Či předběhnout dobu a zmizet mezi hvězdami. Touha je jasná: Ztratit marnost! Alternativou k tomuto odchodu je i sebevražda. Vzpřímený odchod z tohoto světa, ve kterém se odcházející čestně popere se smrtí a skončí...² a pak

3. Třetí možnost, že člověk tomu všemu podlehně a nechá plynout čas, protože s naším pádem do marnosti nelze nic udělat a pokud člověk nemá odvahu riskovat, pak život prostě musí - nějak - dožít. Buď jde o veselý cynismus života "na plný plyn" a nebo o prázdnou a smutnou historii přežívání. Hlavně žádný risk, vzrušení, trápení...

Český režisér Evald Schorm v jednom ze svých prvních filmů³ nechává sehrát dialog psychiatra a jakéhosi Jana, jenž se pokusil o sebevraždu. Jan je ale plný života, nesmířený. Psychiatr je naopak prázdný a jeho hlas bezbarvý. V jedné chvíli pan doktor téměř mechanicky říká: "Od určitého okamžiku je všechno marnost, marnost nad marnost..." Jan s touhou po životě (která si odváží i život ukončit) se chytí za bradu: "Marnost... Ale, od kterého okamžiku?"

Psychiatr, který by měl Janovi pomáhat, je sám bez naděje jako pastýř bez berly. Bez moudrosti a bez síly. Je tohle křesťanské východisko? A jaké je vlastně východisko víry? Je východiskem kolotoč pravidelných akcí v kostele? A opravdu existují jen ty tři neschůdné cesty? Není ještě nějaká?

Řeknete mi: "Žádná marnost není, je přece Kristus!" Dobře, zkuste se zařadit - jste první, druhí, nebo třetí... Jiní řeknou: "To musíš jiný život, jinam, změna!" A zařadte se - jedna, dva a nebo tři... A pokud žijete na plné pecky a nebo přechováte - tak se zařadte, do první, druhé či třetí skupiny lidí. Já vám **chci nabídnout** nějaké řešení. A to řešení je vyznačeno tím trusem. Jeho vůní. Tím, co patří ke stvoření, které má Pán Bůh na svědomí. Na cestě *vyznačené tím trusem* člověk respektuje to, co je už dáno stvořením. A žije z toho. Zkusím to vysvětlit na slovech Pána Ježíše, která jsme četli:

V Kázání na hoře Pán Ježíš, Mesiáš a Pán Pánů předkládá svůj vládní program. Říká, co on bude dělat. On, Spasitel světa. A ve stejném kázání, nedlouho po začátku svého projevu, hned po blahoslavenství, říká svým učedníkům, že **jsou sůl země** a zároveň také **jsou světlo světa**. Jako by jim ve své královské autoritě řekl: "Vy se nemusíte vyrábět, vás nikdo nemusí vyrábět. Nemusíte páchat nějaké sloučeniny křesťanského života, louhovat se, vylučovat se, riskovat úrazy jedem a výbuchy. Protože On je, proto i my můžeme být **solí země** a **světlem světa**. Není třeba se o to snažit a neustále selhávat. Není třeba se modlit: "Pane, dej, ať jsme tím světlem..." Ne, vy prostě jste a nebo - nejste. Trus prostě je. Nemusíte vyrábět nic nového.

² Třeba ve filmu The Sunset Limited (2011) Cormack Mc Carthy, režie Tommy Lee Jones (také je jedním ze dvou herců celého filmu) Vše v jednom pokoji, vlastně nevíte ani jak se ti dva hrdinové jmenují.

³ Návrat ztraceného syna (1966)

V té marnosti žijeme jako sůl země a světlo světa, bez nás to nejde. Nemůžeme se vyloučit a nemůžeme se oddělit. Samozřejmě je jedna možnost, že nebudeme učedníky, že všechno vzdáme a odejdeme od toho Božího povolání. Prohlásíme, že je to na nás moc a že nemůže Bůh počítat s naší osobou. Pak nebudeme solí a nebudeme světlem.

Ale to bychom se docela minuli dobrým záměrem. Pán Bůh počítá, **že budeme žít v marnosti a zároveň v jeho službách a v jeho péči**. A dokonce, že budeme mít dobrou mysl, užitek - ba i radost v této marnosti. Říkal to už starý Kazatel: ⁷ Jdi, jez v radosti svůj chléb a pij v dobrém rozmaru své víno, protože Bůh dávno našel zalíbení ve tvém díle. ⁸ *At'* je tvé roucho v každé době bílé a na tvé hlavě *at'* není nedostatek oleje. ⁹ Uživej života se ženou, kterou sis zamiloval, *po* všechny dny tvého marného života, které ti *Bůh* dal pod sluncem, všechny dny tvé marnosti, protože to *je* tvůj podíl ze života a ze tvé námahy, když se namáháš pod sluncem. ¹⁰ Všechno, co se ti naskytne udělat, dělej *celou* svou silou, protože není *žádná* činnost ani úmysl ani poznání ani moudrost v podsvětí, kam odcházíš. (Kniha Kazatel 9:7-10)

Východisko? Samozřejmě, přátelé, můžete být stálí hledači přesvědčení, že celá církev i já sám kážu špatně. Pán Bůh vám žehnej, hledejte, třeba najdete. Nebudu vám bránit. Jen dopředu, pokud musíte! A Pán s vámi!

Můžete hledat východisko tak ostře, že potřebujete utéct. Pokud potřebujete naprostou změnu. Mějte to, a Bůh vám žehnej! Pokud potřebujete, jděte. Já vám nebudu bránit, naopak, Pán Bůh s vámi. Nebudu vám říkat, že jste zlí, nebudu vám to ani moc vymlouvat a dělat scény, ale budu vás doprovázet, pokud to jen půjde. Ale musím se přiznat, že v tom východisko nevidím.

A pokud budete žít na plné pecky, užívat si na plné doušky... Demonstrativně mi můžete opakovat: "Tvůj způsob života? To ne!... Můj (!) způsob života! To je cesta!" OK, pokud si to tak myslíte, tak kupředu, budu se za vás modlit, budu za vámi stát, budu vás doprovázet jak to jen půjde. Téměř stejně může být, když si člověk vybere nebarevnou šed' bez vzruchů a zmatků, pusté spotřební přežívání, a dokonale se izoluje od okolí. Fajn, zkuste to, budu vás doprovázet pokud budu mít dech a budu se modlit, ale já jsem přesvědčen, že v tom cesta není.

Cesta je v tom, když člověk přijme bolest, přijme tu zbytečnou existenci, to marné trápení.⁴ A pak v tom všem najít radost ze života. Je to možné, protože nás Pán Bůh stvořil, sem a do těchto dní nás povolal a bude jednou uzavírat existenci všeho. Takhle půjdu já, takhle budu učit, takhle budu doprovázet!

A požehnej vám všemohoucí Bůh Otec, Syn i Duch svatý. Amen.

⁴ To znamená investovat do diakonie či charity či jak to nazvete. To je nakonec jedno. To je motiv služby druhým! To je důvod přijetí těch nejbližších, ne zrovna ideálních a chybných. To je cesta k pravdě.